

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ
ဒုတိယ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ
လူမျိုးအလိုက်ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့်

မြေယာနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကဏ္ဍ

မြေယာနှင့်သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များမှ
ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ
အဆိုပြုစာတမ်း

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရပြီး (၁၉၄၈) ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီခေတ် ဖဆပလ အစိုးရအာဏာ ရလာပြီးနောက် (၁၉၄၇) ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ‘(၁၉၅၃) ခုနှစ် လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး’ ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေသည် မြေရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးကို အခြေခံ၍ လယ်ယာမြေများကို နိုင်ငံတော်ပိုင်ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ပုဂ္ဂလိကပိုင် စနစ်ကို အကန့်အသတ်ဖြင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။

မဆလခေတ်တွင် (၁၉၇၄) ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အပိုဒ်-၁၈ (က) ‘နိုင်ငံတော်သည် မြေပေါ်၊ မြေအောက်၊ လေ ရေ အတွင်းရှိ သယံဇာတပစ္စည်းများအားလုံးနှင့် မြေယာအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်’ ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုမှစ၍ မြေယာအားလုံးသည် စစ်အာဏာရှင်စနစ် လည်ပတ်ရေးအတွက် မွေးထုတ်သော အစိုးရပိုင်ဖြစ်သဖြင့် ပြည်သူလူထုမှ မြေယာကို မည်သူမျှ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရှိတော့ပေ။ ထို့အတူ လက်ရှိ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်လည်း အခန်း (၁) အပိုဒ် (၃၇)(က) အရ ‘နိုင်ငံတော်သည် မြေအားလုံး၊ မြေပေါ်၊ မြေအောက်၊ ရေပေါ်၊ ရေအောက်နှင့် လေထုအတွင်းရှိ သယံဇာတပစ္စည်းအားလုံး၏ ပင်ရင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်’ ။ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ (၄၇) အရ ‘နိုင်ငံတော်’ ဟူသည်ကို ‘နိုင်ငံတော်ဆိုသည်မှာ ရှေ့နောက်စကားရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုထောက်၍ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာကိုသော်လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အာဏာကိုသော်လည်းကောင်း ကျင့်သုံးသော အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆိုလိုသည်။’ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အရ နိုင်ငံတော်အား ရည်ညွှန်း၍ အဖွဲ့အစည်းသာမက လူပုဂ္ဂိုလ်ကပါကျင့်သုံးခွင့်ရှိနေသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်ဟူသည့် ဝေါဟာရမှာ ဗဟိုအစိုးရကိုသာ ရည်ညွှန်းထားပြီး ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်၊ တနည်းအားဖြင့် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် များ၏ အခန်းကဏ္ဍများ မပါရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ (၂၀၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်များ၏ ဥပဒေပြုအာဏာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ ဆည်မြောင်းတာဝန်၊ ရေကန်နှင့် ရေချို ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခွင့်မှလွဲ၍ မြေယာနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်များ တနည်းအားဖြင့် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်များအား မည်သည့် ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာ မျှပေးထား ခြင်းမရှိပေ။

ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးတွင် မြေယာအပေါ် စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအကြား အာဏာကို မျှဝေပူးတွဲကျင့်သုံးသွားရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုက မြေယာပိုင်ဆိုင်အသုံးချခွင့်ရရှိရန်၊ လူမှုဘဝ ဖူလုံရေးနှင့် လူမှုရေး တရားမျှတမှုရှိစေရန်၊ ပြည်နယ်ဒေသအတွင်းရှိ သစ်တော၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် သဘာဝသယံဇာတများကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် တရားမျှတမှုနှင့် အနာဂတ်အတွက် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှု

ရှိစေရန်ကို ဦးတည်ပြီး ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို အခြေခံသည့် မြေယာမူဝါဒကို ချမှတ်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

ဦးတည်ချက်နှင့် ရည်ရွယ်ချက်

- ၁။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုမှ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးချခွင့် ရရှိရန်။
- ၂။ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးချခွင့်အား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဒေသခံ (ဌာနေ) တိုင်းရင်းသား များ၏ ရေရှည်တည်တံ့သည့် လူမှုဘဝဖူလုံမှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်။
- ၃။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ကျင့်သုံးမှုများကို အသိအမှတ်ပြုကာကွယ်မြှင့်တင်ရန်။
- ၄။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရေ၊ လေ၊ မြေ၊ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်၊ တောတောင်၊ သစ်တော၊ သားငါးနှင့် ဆက်စပ်သော သဘာဝသယံဇာတများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်။
- ၅။ ဂေဟစနစ်ကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန်။
- ၆။ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတများကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရန် မြေအသုံးပြုရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တရားမျှတမှုရှိစေရန်နှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုမှ ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်၊ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိပြီး အနာဂတ်အတွက် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အာမခံချက်ရရှိစေရန်။

အခြေခံမူများ

- ၁။ မြေယာဆိုသည်မှာ မြေ၊ သစ်တော၊ ရေ၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတများ အားလုံးပါဝင်သည်။
- ၂။ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုသည် နိုင်ငံအတွင်းရှိ မြေယာ၏ မူရင်းပိုင်ရှင်များ ဖြစ်သည်။
- ၃။ ဒေသခံ ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုနှင့် ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများ၏ မိရိုးဖလာအရ မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုရမည်။
- ၄။ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုတိုင်းသည် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိပြီး ယင်းအား အကန့်အသတ်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှု ရှိစေရမည်။ ဓါးမဦးချ၊ ရိုးရာဓလေ့အရ မြေယာထွန်ယက် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သူသည် အဆိုပါ လယ်ယာမြေနှင့် ခြံမြေကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- ၅။ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် နေထိုင်လာခဲ့သည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုသည် ယင်းတို့ သက်ရှင်နေထိုင်သည့် နယ်မြေ၊ ကျေးရွာတိုက်ရှိ သဘာဝမြေ၊ တောရိုင်းမြေ၊ သစ်တောမြေ၊

စားကျက်မြေ၊ အင်းအိုင်၊ မြေနုကျွန်းနှင့် အထွဋ်အမြတ်ထားသော မြေတို့ကို စုပေါင်းပိုင်ဆိုင် စီမံခန့်ခွဲ အသုံးချခွင့်ရှိသည်။

၆။ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုက ယင်းတို့ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် မြေယာကို ရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့်၊ လှဲလှယ်ခွင့်၊ ငှားရမ်းခွင့်၊ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်နှင့် အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၇။ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စီးပွားရေးစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် သိမ်းဆည်းရန်လိုအပ်ပါက ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိစွာဖြင့် ဒေသခံ ပြည်သူလူထုများနှင့် အသိပေး ညှိနှိုင်းပြီး သဘောတူညီချက် ရယူရမည်။ ဆုံးရှုံးသည့် မြေနေရာနှင့် အခြားဆုံးရှုံးမှုများအတွက် တန်ဖိုးတူညီသည့် မြေအစားထိုးပေးခြင်း၊ ဒေသကာလပေါက်ဈေးနှင့်အညီ နှစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ လျော်ကြေးပေးခြင်းများအပြင် နှစ်နာ ဆုံးရှုံးသောသူတို့အား အာမခံချက်ရှိသည့် ဘဝပြန်လည်ထူထောင်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက် ပေးရမည်။

၈။ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စီးပွားရေးစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရေ၊ မြေ၊ သစ်တော၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျက်စီးမှုမရှိအောင် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၉။ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုရာတွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေး တန်းတူညီမျှမှု ရှိရမည်။

၁၀။ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထု၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများအား အသိအမှတ်ပြုပြီး ယင်းတို့အား အခြားသူများမှ ပိုင်နက်ကျူးကျော်ခြင်း၊ တရားမဝင် ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း၊ အသုံးချခြင်း၊ အမွေသိမ်းယူခြင်းတို့ကို အစိုးရမှ အကာအကွယ် ပေးရမည်။

၁၁။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် မိမိပြည်နယ်နှင့်ကိုက်ညီသည့် ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိသော မြေယာမူဝါဒ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရှိရမည်။

၁၂။ ပြည်နယ်အစိုးရသည် မိမိပြည်နယ်အတွင်း မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ မြေယာပြဿနာ ဖြေရှင်းခြင်း အပါအဝင် မြေယာစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

၁၃။ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်ဒေသအလိုက် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြု မှတ်တမ်းတင် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် မြေယာမှတ်ပုံတင်စနစ်၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့် မြေယာဖြေရှင်းမှု စနစ်တို့ကို ဖော်ဆောင်သည့် ယန္တရားများ ရှိရမည်။ ယင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ယန္တရားများကို တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသာမက လူထု၏ ပါဝင်မှုကို အခြေခံ၍ တောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂ၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း၊ လူငယ်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဥပဒေ ပညာရှင်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းကြရမည်။

၁၄။ မြေယာနှင့်သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် နိုင်ငံတကာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မှု၊ ပြည်နယ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖြတ်ကျော် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ပြဿနာအငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းသည့် မူဝါဒ များနှင့်ယန္တရားများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ကြားကာလဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ

၁။ တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ မြေပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံများ တိကျခိုင်မာမှု မရှိသေးသည့် ကာလပတ်လုံး မြေအမြောက်အများ အသုံးပြုမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအား ရပ်ဆိုင်းထားရမည်။

၂။ လက်ရှိ တိုင်းရင်းသားဒေသအတွင်း ဖြစ်ပွားနေသော မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းများနှင့် မြေယာအငြင်းပွားမှုများအား ချက်ချင်းဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ဖြေရှင်းရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထု၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတို့ အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် မြေယာဖြေရှင်းမှုယန္တရားများ ဖွဲ့စည်းပြီး လက်တွေ့အကောင် ထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော မြေယာပြဿနာများကို ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်သော ကာလအတွင်း ညှိနှိုင်းအဖြေရှာရာတွင် အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ ထိန်းချုပ်နယ်မြေနှင့် ဆက်စပ်နယ်မြေများ ကြား ညှိနှိုင်းအကောင်အထည်ဖော် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ ဒေသခံ (ဌာနေ) တိုင်းရင်းသားများ လုပ်ကိုင်စားသောက်သော လယ်ယာ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ များကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၅။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အား အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သော ဒေသခံ ပြည်သူလူထုများအတွက် ပြန်လည်ကုစား အဖြေရှာသည့် အစီအစဉ်များ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့ပြင် ဘဝပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် လုံလောက်သည့် ပံ့ပိုးမှု ရှိရမည်။

၆။ စစ်ဘေးရှောင်ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာရသူများနှင့် ဒုက္ခသည်များသည် ယင်းတို့ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော မူရင်းမြေယာများအား ပြန်လည်ရရှိပိုင်ခွင့် (သို့မဟုတ်) ယင်းမြေနှင့် တန်ဖိုးတူညီသည့် မြေယာ ပြန်လည်အစားထိုး ရရှိပိုင်ခွင့်နှင့်အတူ နစ်နာကြေး၊ လျော်ကြေးများ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

၇။ စစ်ဘေးရှောင်ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာရသူများနှင့် ဒုက္ခသည်များသည် ပြန်လည်နေထိုင်မည့် မြေယာရွေးချယ်ရာတွင် ယင်းတို့၏ မူရင်းစွန့်ခွာခဲ့သည့် နေရာ (သို့) မူရင်းပြည်နယ်တွင်းရှိ နေရာသစ်တွင် ယင်းတို့နှင့် ဒေသခံလူထုများ ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိရမည်။

၈။ နိုင်ငံတော်မှ သတ်မှတ်ထားသော ကြိုးဝိုင်းနှင့် ကြိုးပြင် ကာကွယ်တော၊ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ စက်မှုဇုန်နှင့် အခြားထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကြောင့် ဒေသခံပြည်သူလူထု၏ အခွင့်အရေး

ထိခိုက်စေခြင်းများကို ပြန်လည်စီစစ်ခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ချမှတ်သွားရမည်။

- ၉။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးစဉ် ကာလအတွင်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းမှ ပြည်သူလူထုအား ထုတ်ပေးထားသည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် တို့ကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရတို့နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုပေးရမည်။
- ၁၀။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း၏ အုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်းမှ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများနှင့် အခြား လူထုပိုင် ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများကို အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုရမည်။
- ၁၁။ ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်များ (Community Based Environmental Conservation) အား အစိုးရမှ အသိအမှတ် ပြုခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရမည်။

နိဂုံး

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အခြေခံလမ်းစဉ်မှ ချမှတ်ခဲ့သည့် အခြေခံလမ်းစဉ် လုပ်ငန်းများနှင့် အညီ ကရင်အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုလျက် ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ ကိုယ်စား လှယ်များ၊ ကရင်ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ကရင်အမျိုးသား နိုင်ငံရေးပါတီမှ ကိုယ်စား လှယ်များ၊ ကရင်အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ဒေသအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအလိုက်မှ တတ်သိပညာရှင်တို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် အမျိုးသား တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်နိုင်ရန် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိလာသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁)ရာစု ပင်လုံ ဒုတိယ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ လူမျိုးအလိုက် ကျင်းပသော ကရင်အမျိုးသား နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့် မြေယာနှင့် သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များမှ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ အဆိုပြုစာတမ်း ဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော သဘာဝသယံဇာတမူဝါဒ

နိဒါန်း

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေသည် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားတို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု များဖြင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအဆင့်သို့ တက်လှမ်းနေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့၏ အကျိုးစီးပွားသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို တိုက်ရိုက်သက်ရောက်စေပြီး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်နေသည့် နေရာများ၌ ပဋိပက္ခများကို ပိုမိုတိုးပွားစေခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် အသက်ဆုံးရှုံး ရခြင်းများကို ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်သည့် နေရာများတွင် စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးသည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပြီး အလျင်အမြန် အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ကိုင်၍ မရနိုင်ပါ။ လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှုများကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း၊ လက်နက်ကိုင် အုပ်စုများနှင့် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးသက်သက်မျှ မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ပဋိပက္ခများအား ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ ဖြေရှင်းရန်အတွက် အချိန်ယူ အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပြည့်စုံသော တရားဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကျင့်သုံးသည့်အချိန်ကျမှသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းသစ်များကို ပြုလုပ်သင့်သည်။ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများဟုဆိုရာတွင် စံချိန်မီသော လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးကို ဒေသခံများ၏ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု၊ သဘောတူညီမှု၊ အကြံဉာဏ်ရယူမှုကို ဥပဒေအရ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်သော အချိန်နှင့် ပဋိပက္ခကင်းသော ဒေသများတွင်သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတသည် ယခုလက်ရှိ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး အခင်းအကျင်းတွင် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေပြီး မဖြစ်မနေ စနစ်တကျ ကိုင်တွယ်ရမည့် အဓိကကျသော အရာဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝသယံဇာတနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ တိုက်ရိုက်အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေခံစားခွင့်၊ ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ စသည်တို့ဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု စနစ်ကို အခြေခံသည့် မူဝါဒများ ချမှတ်သွားရမည် ဖြစ်သည်။

ရည်ရွယ်ချက်

၁။ သဘာဝသယံဇာတနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ တိုက်ရိုက်အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေခံစားခွင့်၊ ထိန်းချုပ်စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အာဏာများ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား ထားရှိရန်။

- ၂။ သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းတွင် ရရှိသော အကျိုးအမြတ်များအား ဒေသခံပြည်သူ လူထုများ မျှတစွာ အကျိုးအမြတ် ခံစားခွင့်ရှိရန်၊
- ၃။ သယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများတွင် ဒေသခံပြည်သူ လူထုများ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိရန်၊
- ၄။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု၊ လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အခြားလိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာရန်၊
- ၅။ သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများအား လျော့ချကာကွယ်နိုင်ရန်၊

သဘာဝသယံဇာတဆိုင်ရာ အခြေခံမူ

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်

- ၁။ သဘာဝသယံဇာတဆိုသည်မှာ မြေအပါအဝင် သဘာဝတွင်းထွက် ဓါတ်သတ္တုများ၊ ရေနံ သဘာဝဓာတ်ငွေ့များ၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင် အပါအဝင် ရေအရင်းအမြစ်များ၊ တောတောင် သစ်တောများ၊ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်များ၊ လေစွမ်းအင်များ ပါဝင်သည်။
- ၂။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ သဘာဝသယံဇာတ အားလုံး၏ မူလပိုင်ရှင်သည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုများ ဖြစ်သည်။

ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ အကျိုးအမြတ်ခံစားခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

- ၃။ သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရတို့ ပူးပေါင်းကာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- ၄။ သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းအပေါ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအကြား အကောက်အခွန်များ ခွဲဝေရာတွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် အကောင် အထည်ဖော်ရမည်။ ယင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် သယံဇာတ အများအပြား ထွက်သော ပြည်နယ်နှင့် သယံဇာတ အထွက်နည်းသော ပြည်နယ်များကြား ပြည်နယ် လူထု၏ လိုအပ်မှုအပေါ် အခြေခံ၍ ခွဲဝေသုံးစွဲမှု ပြုရမည်။
- ၅။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲရောင်းချမှုအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှိရမည်။
- ၆။ သဘာဝသယံဇာတမှ ထုတ်ယူရရှိသော အကျိုးအမြတ်များကို ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ စာပေယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့

ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် အခြားလူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အဓိကလိုအပ်မှု အခြေခံအဆောက်အအုံများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြန်လည်ထည့်ဝင်နိုင်ရန် အစီအစဉ် ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၇။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲရောင်းချခြင်း စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသော ဒေသခံပြည်သူလူထုများသည် စီမံကိန်းမှ ရရှိလာသော အကျိုးရလဒ် ခံစားခွင့်ကို အဓိကဦးစားပေး အခွင့်အရေး ရရှိသူများ ဖြစ်ရမည်။

၈။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲရောင်းချခြင်း စီမံကိန်းများကြောင့် တိုက်ရိုက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထိခိုက်နစ်နာသော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ဆုံးရှုံးသွားသော မြေနှင့် အခြားပိုင်ပစ္စည်းများအား ပြန်လည်အစားထိုး ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ပြန်လည်ကုစားခွင့် ရှိရမည်။

၉။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူရောင်းချခြင်းမှ ရရှိလာသော ဝင်ငွေအကျိုးအမြတ်များကို အခြားသော စီးပွားရေးကဏ္ဍများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ထည့်ဝင်၍ လုပ်ဆောင်ရမည်။

၁၀။ ရေ၊ မြေ၊ တောတောင်၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်နှင့် သစ်တောအရင်းအမြစ်များ အပေါ်အဝင်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့အစဉ်အလာအရ ကျင့်သုံးလာသော သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုပေးရမည်။

၁၁။ သဘာဝသယံဇာတများမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲမည့် လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်များ ခွဲယူသုံးစွဲရေး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

၁၂။ သယံဇာတများ စမ်းသပ်၊ ထုတ်ယူ၊ သုံးစွဲ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်၊ သိုလှောင်၊ ရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

အခွန်ဝင်ငွေများ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် အခွန်ငွေများ ကောက်ခံခြင်း

၁၃။ သဘာဝသယံဇာတ အခွန်ဝင်ငွေဘဏ္ဍာများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် အခွန်ငွေများ ကောက်ခံခြင်းတို့ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရကြား ညှိနှိုင်းရေးဆွဲပြီး အချိုးကျများကို တိတိကျကျ ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

အနာဂတ်အတွက် စုငွေ (Sovereign Wealth Fund)

၁၄။ ရေနံ၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့၊ ရွှေ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် အခြားတန်ဖိုးကြီးသော သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းများကို သီးခြား ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း စီမံခန့်ခွဲပြီး ယင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ ရရှိသော ဝင်ငွေကို ရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်ထားသော အနာဂတ် စုငွေအဖြစ် သိမ်းထားရမည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးထိခိုက်မှုများ ထိန်းချုပ်ခြင်း

၁၅။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသော်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ သော်လည်းကောင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေများကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရမည်။

၁၆။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် သဘာဝသယံဇာတနှင့် ပတ်သက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီမံကိန်းတစ်ခုခု မပြုလုပ်မီနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိ၊ မရှိ (Environmental Impact Assessment) ၊ လူမှုဘဝအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိ၊ မရှိ (Social Impact Assessment) ဆန်းစစ်ခြင်းများနှင့် အခြားလိုအပ်သော ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ကို ဒေသခံ ပြည်သူလူထုမှ တောင်းဆိုလာပါက သီးခြားလွတ်လပ်ပြီး ဘက်မလိုက်သော အဖွဲ့အစည်းမှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပေးပြီး တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ သိရှိနားလည်အောင် စနစ်တကျ ရှင်းလင်းချပြပြီးမှ ယင်းပြည်သူလူထု၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၇။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်းဝင် အမွေအနှစ်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ အထွဋ်အမြတ်ထားသော မြေများ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ မရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။

၁၈။ သဘာဝသယံဇာတများ စမ်းသပ်၊ ထုတ်ယူ၊ ရောင်းဝယ် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် Corporate Social Responsibility (CSR) သည် Social Security လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူ (၇) ချက်ဖြစ်သည့် (၁) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၂) ဒေသတွင်း စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၃) အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၄) ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၅) လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၆) တစ်ဦးချင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ (၇) အစားအစာဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုများ စသည့် လူမှုဘဝလုံခြုံရေး ထည့်သွင်းပြီး လေးစားအာမခံရမည်။

ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှု

၁၉။ ပြည်သူလူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှုတွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိရမည်။

၂၀။ သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထုများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ကြိုတင်အသိပေးခြင်း၊ သဘောထားရယူ ညှိနှိုင်းခြင်း၊ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု ရှိခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အဆင့်ဆင့်တွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။

၂၁။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း သတင်းအချက်အလက်များကို ဒေသခံပြည်သူလူထုမှ အလွယ်တကူ ရယူနားလည်လွယ်နိုင်အောင် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတင်းအချက်အလက်ရယူမှုနှင့် အသုံးပြုမှု

၂၂။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီမံကိန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ယင်း စီမံကိန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော သဘောတူစာချုပ်များ၊ လိုင်စင်များ၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းများနှင့် ပြန်လည်ခွဲဝေ သုံးစွဲခြင်းများ၊ အကျိုးအမြတ်များ၊ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုများ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပြန်လည်ထည့်ဝင်ခြင်းများကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုများ ရှိရမည်။

၂၃။ ဒေသခံပြည်သူလူထုများအတွက် သတင်းအချက်အလက်ရယူခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း

၂၄။ သဘာဝသယံဇာတများ ထုတ်ယူရောင်းချ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် လေ့လာစစ်ဆေးနိုင်ရန်အတွက် လွတ်လပ်သော စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ယန္တရားထားရှိရမည်။ ယင်း စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးယန္တရားတွင် ဘက်မလိုက်သော ပညာရှင်များ၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူထု အခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော လွတ်လပ် သည့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးကော်မရှင်နှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်များကို လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့်ပြု၍ လေ့လာစစ်ဆေးနိုင်ရမည်။

၂၅။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု စံချိန်စံညွှန်း (EITI) အပါအဝင် နိုင်ငံတကာမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသော စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာ အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်း

၂၆။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်း ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ပြဿနာများ ဖြေရှင်းနိုင်သော ယန္တရား ထားရှိရန်နှင့် လွတ်လပ်သော တရားရေးဆိုင်ရာ အကူအညီရယူနိုင်မှု၊ တရားမျှတမှုကို အခြေခံပြီး အငြင်းပွားမှုများကို အကောင်အထည်ဖော် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၂၇။ အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းနေစဉ်ကာလတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို ရပ်ဆိုင်း ထားရမည်။

ကြားကာလဆိုင်ရာအခြေခံမူနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ

- ၁။ လက်ရှိတည်ဆောက်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကို အထောက်အကူပြုစေရန်အတွက် ဒေသခံပြည်သူလူထုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက် နစ်နာစေနိုင်သည့် အကြီးစားစီမံကိန်းများ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် တန်ဖိုးကြီးသော သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူတူးဖော်သုံးစွဲခြင်း လုပ်ငန်းများကို ပြီးပြည့်စုံသည့် ‘ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ်’ ရရှိသည့်အထိ ရပ်ဆိုင်းထားရမည်။
- ၂။ သဘာဝသယံဇာတကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဒေသခံပြည်သူလူထု၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု ရှိရမည်။
- ၃။ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သော ဒေသခံပြည်သူ လူထုများအတွက် ပြန်လည်ကုစားအဖြေရှာပေးသည့် အစီအစဉ်များ ချမှတ် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။

နိဂုံး

ကရင်အမျိုးသားတို့၏ အခြေခံလမ်းစဉ်မှ ချမှတ်ခဲ့သည့် အခြေခံလမ်းစဉ် လုပ်ငန်းများ နှင့်အညီ ကရင်အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုလျက် ကရင်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကရင်ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ဒေသအသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအလိုက်မှ တတ်သိပညာရှင်တို့ ပူးပေါင်း ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ထောင်နိုင်ရန် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိလာသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ ဒုတိယ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ လူမျိုးအလိုက် ကျင်းပသော ကရင်အမျိုးသား နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့် မြေယာနှင့် သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ခွဲဝေခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များမှ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော မြေယာမူဝါဒ အဆိုပြုစာတမ်းဖြစ်သည်။